

Մտառն լրագիրեն 5 անգամ կը հրատարակուի
բա կուխղաքսը . 4 Օրաթերք եւ 1 Շաբաթ
թաթերք :

Տաթ էկան դից .	Կ . Պոլսդ Բանք 180
,	Գաւառաց 10 Սէն
Էկեցմանս	գին Կ . Պոլսդ 90 Զրիշ
,	Գաւառաց 5 Սէն
Իս .	Հանգիւլ բուց գին
աղաթս 1	60 Ժրք .
թաթերք	20

Դուք գտած լրագրաց համարն ծախ
 րու լրագրորէիսն վրայ է:
 Մտնեցմանց ուղղը մէկ անգամ հետեւ
 3 ղը երկու տնգորդ հանաք 2 ղը:
 Լրագրաց վերադարձեալ համակ կամ որ
 եւ իցէ: Գրու քիւն լրագրութեան
 ինն յինն ուղղուի: Եւ հետեւուն ծախ
 քրքս յըրկողին վրայ է: Բռն:

ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՒԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԵՊՍՏԱՆԻՆՈՒԹՅՈՒՆ 21 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Վաղդիդի մէջ ընտրութեանց առ-
թիւ ծագած յուզմունքը դեռ բո-
ւրոյնին վերջացած չէ: Վանտարիւնալ
անձանց դատը նոր պիտի տեսնը-
ուի, բայց դաղդիական ազգն իր ներ-
կայ ողբով դժուարաւ կրնայ հան-
դուրժել որ խիստ դատաստան մը տրը-
ուի անոնց վրայ: Վայրեր քանի մը
տեղ ճառեր խօսեցաւ, բայց արտա-
քիր կարգի բան մը չըսաւ, այլ միայն
իր քաղաքականութիւնը գովեց՝ տասն
եւ եօթն տարի Վաղդիդի բարգաւա-
ճութեան նպատակով ըլլալուն համար,
եւ նոյն բարդաւաճութիւնը պատճա-
ռող խաղաղութիւնը չարունակել խոս-
տացաւ: Պ. Ռուէ (Օրէնսդիր ժող-
ովոյի արտաքին կարգի նիստը բանա-
լու առթիւ ծանցող) թէ Սովետական
գործողութիւններն սկսած ժամանակ
օրէնքներ պիտի ներկայացուին՝ որը
ազգին բաղձանքը պիտի պատկեն:
Ես պարագայիս մէջ կրնայ ենթա-
գլուիլ թէ ներկայանալիք օրէնքները
խիստ ազատական պիտի ըլլան, բայց
ստիպա կառկած երէ է, քանզի կայսրոյ
ազգին կամըը չընդունելու միտում
ցոյց կուտայ, եւ այնպէս կարծիք
յայտնած է թէ հզօր կառավարու-
թիւն մը չկրնար ստիպման կամ գրող-
ութեան եւ կամ ազատութեան
զիջումընել, մէկ խօսքով ժողովրդ եան
կամքին սնալ: Վասկան Վարիցցիք կը-
գուշակիներ որ վերեքեք կառավարող ձեռ-
քն առաւորան չափ հզօր չէ, թէ ներկա
(Օրէնսդիր ժողովը դեռ չկրնայած)
կրնայ ըլլալ որ կայսրեական ծիրանին
տղայ մը կըէ: Վասի Վարից ալ իր
պայմաններն ընդունել տալ կուզէ
եւ բարեկարգութիւններ կը պահանջ-
է՝ երբոր չկրնար համոզելով ընդու-
նիլ, իւր տասն եւ եօթն տարուան
կայսրութեան մէջ՝ Վարդէնի Վ. ոյս-
չափ պէտք ունեցած չէր քաղաքա-
կալայ, հեռատես աչաց եւ հօր բազ-
կի, որչափ այս միջոցիս, Հասարա-
կաց կարծիքը նպատակաւ որ կերպիւ չըն-
դունեց Պ. Քէրով Տալիտի Վատ-
նոյ լէգէնտի մեծ հրամանատարու-
թեան աստիճան բարձրանալը: Իրա-
դիւններն ասիկայ կայսեր առ Պ. Մա-
քս երեսփոխանը դրած նոյնակին յա-
նդուածը համարեցան, որ ներկայ վի-
ճակին չարունակութեան դրոյթէ ծը-
րազիրն է: Երեսփոխանաց մեծագործ
մասին գլխոյն որ Երբասի փողոցին
ձայրայեղ պահպանողական ժողովա-
կին նախագահած էր, այս բարձր պա-
տիւն տալով՝ կայսրը հասկնել կու-
զէ թէ անոր պէս խորհող երես-
փոխաններն իր քով ամենէն բարձր
յարգ ունի: (Օրէնսդիր ժողովոյ նա-
խագահ Պ. Շնայտը ալ այս խորհը-
հրդածութեամբ հարկ համարեցաւ
իր արարածին հրաժարել: Վասիդի

կայսրը չուզեցիմ այնպիսի ընտիր եւ պետանի անձ մը կորուսանել, կամ ներկայ պարագայից մէջ հասարակաց կարծիքը զայրացնել, հրաժարեալ նուազագահին նամակ մ'ուղղեց, ուր իջ հաստատել թէ Վլ. Ժեյրոմ—Տալիսի տրուած պատիւը գաղտնի նշանակութիւն մը չունի, եւ թէպէտ ժողովրդական կասկածը բոլորովին փարստած ալ չլլայ, յաշորեցաւ Վլ. Շընյայտըրի հրաժարականն ետ առնուլ տայ ։

Վանի մը պահպանողական լրագիրները կը պնդեն թէ դադողիական ընտրութեանց առթիւ համալսարհական յեղափոխութեան գլուխներն Նշարապի զանազան կողմերն ապստամբութիւն հանելու փորձ փորձեր են : Մածձինի անբուժելի հիւանդութեան մը բռնուած է եւ իր կենաց վերամարը կ'զգայ, կողմէ երջէ՝ դէմ ընդման ինքնէ առաջ իր բոլոր կենաց մէջ սիրած դադաւարն 'ի դորձ զենելոյ՝ Իսալիոյ մէջ հասարակապետութիւն հաստատել : Այս նպատակաւ Վադղիոյ ընտրութեանց յուշմունքէն օգտուալ քողել կը յուսար : Ուստի իր դորձողութեան ինքզնինը Օւիցցերիայի Առկանօ բնակարը հաստատած էր, ուր իր գլխաւոր դասակիցները Բորթուկալի, Սպանիոյ, Վադղիոյ, Իսալիոյ, Պօհէմիայի, Մօրաւիայի եւ Գանուբեան իշխանութեանց մէջ խռովութիւններ հանելու յոռով դուստրուած էին : Այս վտանգի լրերն ամբողջ առաջ Ա իրթոր իմանալէ թագաւորն հասած է Զուռնէ : Թագաւորը պաշտօնէն խոյրով գումարելով՝ Մածձինեան դասագրութեան պարագայներն յայտներ է՝ այնպիսի մանրամասն ճշտութեամբ, որ իտալական կտաւարութիւնը փութացեր : Սիրան եւ Իտալիոյ ուրիշ կողմերը ծագելիք ապստամբութիւնն անմիջապէս զուգրէ : Մածձինի՝ Վադղիոյ յեղափոխականներուն ալ նամակ մը գրած է, որուն համար ոտտիկանութիւնը բազմաթիւ բանտարկութիւններ քրտ : Բայց Օւիցցերական դաշնակցութեան խորհուրդը հրաւիրեց ՎՄածձինի որ Օւիցցերիայէն ելնէ երթայ : Ուստի դարձեալ Ա յանդա գնաց : Եւ կերելի որ առաջ անգծելի ապստամբական շարժմանը ճրագին գործադրութիւնն եւս ձգած է : մանաւանդ որ իր հրահանգներն ալ լռակարտիոյ Սպանիոյ եւ Բորթուկալի մէջ լուս չգործադրուեցան : Այն դազմնի ազդեցութիւնը Փարիզ ալ զգալուեցաւ առանց մեծ յաջողութեան, եւ այս պատճառաւ է որ բանտորկեցող մէջ բազմաթիւ օտարականներ ալ կան զեր :

Վաղղիոյ արագ իրները՝ բաց 'ի Փա-
րիզի եւ մեծ քաղաքներու մէջ պա-
տահած խռոշիւ թիւներեւէն՝ Դժառի
գաւարտին ամխտահանքերուն մէջ եւ

դոժմ անկարգութեանց ալ մանրամասն
ընդ նկարարդիրը կընեն : Բոլոր հան-
քերուն մէջ գործը դադարէր է , եւ
մէկ երկու հանք միայն կան , ուր գոր-
ծաւորը իրենց գործը բոլորովին չեն
թողած : Բայց դադարումը հարկուր
յիսունի չափ անձերէ բաղկացեալ
խումբի մը դաւադրութեան արգասի-
քն է եղեր : Յիշեալ խումբը հանքերը
պարունելով դորձաւորներն ստիպու-
ն է որ աշխատութեան դադարին , եւ չոգի
կատասայներուն չոգեհանները խղ-
ելով սպառնացեր են մեքենայները կտա-
րել եւ չլծայնիրն ալ ջարդել , որով
հանքերը կը փչւին եւ տակը շատ մար-
դիկ կընան մնալ : Վեհն այն է որ գործը
դադարումին պէս հանքերը ջուր կը լց-
ւան , զոր պարպելու համար ամիսնե-
րով աշխատիլ հարկ կըլլայ : Բայց հե-
ռադարկան լուրերուն նշանով զոր-
քերն յալողոր են աւելի ծանր տն-
կարգութեանց առաջնն առնուլ եւ
դորձերը դարձեալ սկսիլ ստի :

Ի տալական լրագիրները քանի մը
նոր անկարգութեանց պատժութիւն-
ներ կընեն, որը բարեբաղդաբար շու-
տով զսպուեր են՝ առանց ղէնը գոր-
ծածելու հարկի:

Հումի առաջինայ ընդհանրական
 ժողովը տեւութեանց եւ հասարակաց
 կարօնաց ուշադրութեան առարկայ
 եղած է: Մէմորիալ—Տիրութիւն
 կը ծանուցանէ թէ Վաղղիյ տէրու-
 թիւնն իր Հումի դեսպանին հրա-
 հանգ առեր է որ պապական աշ-
 քունեաց հետ բանակցի թէ ընդհան-
 րական ժողովին մէջ Վաղղիս ինչ
 եղանակաւ պիտի ներկայացուի, Վաղ-
 զիյ դեսպանին առաջարկութիւննե-
 րը Սատիկանի մէջ լաւ ընդունելու-
 թիւն գտած են եղբւր: Պիտեթա, դո-
 հութիւն, յայտներ է որ եկեղեցւոյ
 անդամներէ որդին՝ Վաղղիյ կայսրը՝
 ուրիշ կաթողիկ տէրութեանց ալ ոյս-
 պիտի օրինակ մը կուտայ: Բայց Մէ-
 մորիալ չորսը թէ ընդհանրական ժո-
 լովի մէջ Վաղղիյ ներկայացուցն
 սեղով ինչ կը հասկնայ. յայտն է որ
 Հում՝ աշխարհական կառավարու-
 թեան ներկայացուցիչները ժողովին
 մէջ միայն իբրեւ լոկ ունինդիր կըն-
 դունի, եւ երբեք ունոց կարծիք
 կամ ձայն ունենալու իրաւունք չտար:
 Աւերմի եկեղեցական ներկայացուցիչ-
 ներու վրայ ըլլալու է խնդիր. ասոր
 համար ալ դեսպանական բանակցու-
 թեանց հարկ տեսնուիր: Վաղիւն-
 րայի պաշտօնեից դուռն Հօջեկոհէ
 իշխանն ալ կը շարունակէ կաթողիկ
 տէրութեանց հետ բանակցել, որպէս
 զի Հումայ արքունիքն ընդհանրա-
 կան ժողովին միջոցաւ զանազան կա-
 թողիկ ազգայ քաղաքական եւ ընկե-
 րային գործոց չմիջամտէ եւ զանոնք չի
 բռնադատարէ: Վաղիւնրայի պաշտօնաւնայն
 կը փափաքէ եղբւր որ այնպիսի պարա-
 վայի մը դէմ՝ նախադրու չու թիւնեն:

Այսինքն, բայց կերելու որ մինչև հիմա իր ճիգերը չեն յաշողած, քանզի թեպետ ուրիշ տեղում թիվաններ ալ մի եւ նորն կատկածներն ըրած են, ոտակայն Զօհեպօհե իշխանսն բանակցութիւններն ալ առ այժմ վերջին աստիճանի խոհեմութիւնն բանեցնելու հարկուն մէջ են։ Այսինքն իշխան կառավարութիւնն առանց մշատելու իր ջանքը կը շարունակէ, եւ ի իր թէմպէրիկու Աստի աստուածաբանական ճեմարաններուն բազմաթիւ կէտերու վրայ ինքիքներն առաջարկեց, որոց վրայ հաւանականաբար ընդհանրական ժողով որդեղաններ կրնայ տալ։ Այս թեմպէրներուն առաջինն այն է որ կանէ ընդհանրական ժողովը միտման թեանց ցանկին եւ պապին անսխալականութեան սկզբունքներն իբրեւ հաւատոյ դաւանութիւն հրատարակէ, տեղութիւնն ի նշ փոխութիւններ պիտի մոցնէ եկեղեցւոյ եւ իր յարաբերութեանց մէջ։ Վերամտնոյ մէջ Ապապին պահանջմանց դէմ թէ ըողորմականաց եւ թէ կաթողիկոսներուն կողմէն ցոյցեր կը ըլլան։ Առաջինները ռուսերի հայրենիքն եղող Ա զօրմ քաղաք գումարուելով՝ անդալսեալականութեան դէմ դնելու յայտարարութիւններ ըրին։ «Փոքր բան չէր, կրնէ Աթրիքի կաղէթ Վատիկան լրագրել, քանզի հազար Վերամտնացոյ դումարումը, որը հեշտակն ու հարաւեն ի մի վայր եկած էին մարդկային ազատութեան մեծ գործին աշխատելու։ Վսկէ զառ ժողովն այնչափ իր թուերով մեծ չէր երեւէր, որչափ իր անպաւան հանձնարով։ Զօրմայ պահանջումները հարաւային Վերամտնան խիստ անհանդիս կրնան։ Վսն կէտին հասած ենք, ուր ճիգով թիւներ, որք ասեւնոր ման տեղէ կը վաճառուէին եւ ի։ Վթուին կողմէն չէին ճանչուեր, հիմա Զօրմայ արքունեաց վրայ կը տիրեն, մինչև մեր խորհրդարաններուն մէջ կը թափանցեն եւ ժողովրդոյ ու տէրութեանց վրայ յարձակումներ կը նեն։ » Ասոնք չարիքանք խօսքեցին։ Զօրմայ արքունեացն ընդհանրական ժողով գումարելով՝ դարուս քաղաքակրթութեան դիմագրութիւն կը պատրաստէ, զոր իր եպիսկոպոսները տեղ տեղ ի մանաւորի սկսած են։ Ընցեալ չաթիւն նշանակած էինք Վերաբարի մէջ ի ինցի եպիսկոպոսին դէպքը, նոյնախի դէպք մ'ալ Աստի վրայ մէջ պատահեցաւ, ուր ինքնեցի եպիսկոպոսը չուրք հնազանդիկ Վեդրոսպոլիկ կաթողիկ եկեղեցւոյ Վեդրոսի, որ դարուս սկիզբէն ի վեր հաստատուած է տեղութեան եւ կաթողիկ եկեղեցւոյ Աստի մէջ յարաբերութիւնները կարգի դնելու համար։ Ապաքինաբց դառնին խորհրդէն մէջ Ապաքին խօսած նոր ճառն ալ, զոր հետեւողը համոտտու կը ծանուցանէր, Զօրմական եպիսկոպոսներուն արդի քաղաքակրթութեան համահեմար

